

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z - 18/024693/
Documentnummer: 188565
Datum: dinsdag 19 mei 2020/ verzonden 8 juni 2020
Onderwerp: Vaststelling Concept RES

Geachte Raad,

Voor u ligt de informatiebrief die gaat over het collegebesluit betreffende de vaststelling van de Regionale Energiestrategie (RES) in de regio Rotterdam Den Haag. Deze Regionale Energiestrategie is inmiddels uitgewerkt in een conceptversie en is onlangs in de besluitvormingsprocedure gebracht. In deze informatiebrief verwijst het college u via een weblink naar de Concept RES en de bijbehorende bijlagen. Het college geeft u in deze brief een toelichting op haar besluit en zal u tevens informeren over de wensen- en bedenkingen procedure die op dit besluit zal volgen.

In het kort

De Concept RES (Regionale Energie Strategie) biedt een bijdrage aan de (inter)nationale afspraken voor de CO₂ en energiedoelstelling in 2050. De samenwerkende gemeenten, waterschappen, netbeheerders en de provincie van de regio Rotterdam Den Haag hebben dit vertaald naar het Energieperspectief 2050. Als onderdeel hiervan wordt de Concept RES uitgewerkt.

De RES is een instrument om met maatschappelijke betrokkenheid te komen tot regionale keuzen voor:

- de opwekking van duurzame elektriciteit
- de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en
- de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur

De raad heeft in oktober 2019 naar aanleiding van het Energieperspectief 2050 een motie ingediend met zes aandachtspunten voor de uitwerking van de Concept RES. De verwerking van de aandachtspunten in de concept RES worden in deze brief verder toegelicht.

De Concept RES is een tussenstation in de route naar een RES 1.0. Een eerste proeve waarin nog volop ruimte zit om nieuwe inzichten op te halen; inzichten die de aanpak beter, realistischer en integraler maken.

Het college heeft besloten om de Concept RES vast te stellen en deze vrij te geven voor verdere behandeling in de gemeenteraad. Het college vindt het belangrijk dat de raad in de gelegenheid wordt gesteld haar wensen en bedenkingen op de concept RES te kunnen geven. Tot 1 oktober 2020 heeft het college de tijd deze wensen en bedenkingen uit de raad mee te geven aan de voorzitter van de stuurgroep RES. Het college wil de raad hiervoor in de commissie van 31 augustus en in de raad van 14 september vragen om deze wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Deze inzichten worden verwerkt in de RES 1.0 en gedeeld met het NPRES om tot een goed afweging te komen van de RES in het landelijke proces. Op <https://www.resrotterdamdenhaag.nl/> is de gehele concept RES en diverse toelichtingen te vinden op de context, het proces, de deelnemende partijen en de technieken.

Inleiding

De Rijksoverheid heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs om in 2050 de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden Celsius. Nederland heeft deze doelstellingen vertaald in het klimaatakkoord met als tussendoelstelling een CO₂ reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050 vergeleken met de uitstoot van 1990. Deze (tussen)doelstellingen zijn vertaald naar de vijf klimaattafels 1) elektriciteitsproductie, 2) gebouwde omgeving, 3) industrie, 4) mobiliteit en 5) landbouw en landgebruik. Als onderdeel van het klimaatakkoord zijn 30 regio's in Nederland aangewezen om de RES op te stellen.

De RES is een instrument om met maatschappelijke betrokkenheid te komen tot regionale keuzen voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur.

De RES is een platform voor de organisatie van samenwerking tussen alle regionale partijen met gemeentes, waterschappen, provincie Zuid-Holland en andere regionale partijen in voorbereiding op concrete projecten die voortkomen uit de RES.

De RES is een product dat weergeeft hoe we de energiedoelen gaan invullen en gaan halen. Daarbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven en staan open voor innovatieve oplossingen. De RES heeft een horizon van 2030, maar met een doorkijk naar 2050, zodat er oog is voor ontwikkelingen die langer dan 10 jaar duren. Zo vormt de RES een fundament voor langdurige regionale samenwerking.

De samenwerking heeft geleid tot de beschreven uitgangspunten die worden gebruikt bij het werken aan de Regionale Energiestrategie. Deze uitgangspunten worden door alle betrokken gemeenten en stakeholders ondersteund.

In een bestuurlijke uitgangspuntennotitie is beschreven hoe de regio een nadere invulling wil geven aan de ambitie voor 2050. Dat heeft geleid tot het Energieperspectief 2050. Dit Energieperspectief is gedeeld met de raad en behandeld in de commissie fysieke leefomgeving op 30 september 2019. Hier is een motie uit voort gekomen met daarin het verzoek aan het college de aandachtspunten mee te geven aan de regionale samenwerking. In de motie zijn zes aandachtspunten opgenomen die meegenomen zijn in de uitwerking van de concept RES. Deze aandachtspunten zijn tevens ook meegenomen in de lopende ontwikkeling van de Transitievisie warmte.

De raad heeft in oktober 2019 naar aanleiding van het Energieperspectief 2050 een motie ingediend met aandachtspunten voor de uitwerking van de Concept RES. Hoe deze punten in de concept RES zijn opgenomen wordt hieronder in het kort toegelicht:

- Gezamenlijk is de ambitie uitgesproken de verwarmingsvraag te beperken door isolatie. Woningen en gebouwen worden geïsoleerd tot Energielabel C of beter. Waar dat kosteneffectief kan of nodig is voor de warmtevoorziening, zal verder worden geïsoleerd. De kosteneffectiviteit is een combinatie van hoeveelheid isolatie met het aardgasloze verwarmingsalternatief. Dit zal verder bepaald worden in de transitievisie warmte. De totale kosten per optie wordt hierin bepaald. Hieruit zal ook volgen wat de optimale mate van isolatie en verwarmingsalternatief zal zijn.
- De verwarmingsvraag wordt in de toekomst voor een deel bediend door inzet van warmte(netten). Daarnaast zullen er ook wijken op andere wijzen verwarmd gaan worden, denk aan elektrificatie of, als er geen andere alternatieven zijn, met groengas of waterstof.
- Productie van kernenergie (ook bedoeld Thoriumreactors) is in de regio op dit moment geen factor. Gezien de benodigde ontwikkeltijd voor een centrale en de tijdshorizon van 2030 wordt daarmee in de Concept RES en RES 1.0 geen rekening gehouden.
- In de concept RES worden alleen grootschalige pv op gebouwen meegenomen die groter zijn dan 15 kWp. Vooral op grotere bedrijfspanden is er nog veel onbenut dakoppervlak. Dit

vertegenwoordigt een forse potentie voor grootschalige productie. Er is nog meer dakoppervlak te creëren, bijvoorbeeld door nieuwbouw en door het overkappen van (openbare) parkeerplaatsen met zonnepanelen.

- Vanwege het stedelijk karakter van deze regio zijn er veel stadsranden. Er zijn verschillende typen randen, met een variabele draagkracht voor het opwekken van (voornamelijk) zonne-energie. Een 'harde' overgang van stad naar open landschap heeft over het algemeen minder potentie voor zonnevelden, omdat dit ten koste gaat van het zicht op het open landschap. De draagkracht is groter op plekken waar een zonneveld verrommeling van de stadsrand kan tegengaan. Door kleine open veldjes te ontwikkelen met een combinatie van zon en recreatie kan een koppelkans worden verzilverd.
- Ten aanzien van kleine windturbines op boerenerven zal er een afweging naar draagkracht gemaakt worden op basis van lokale, culturele en landschappelijke overwegingen. De belangrijkste kenmerken van open landschappen zijn openheid en lange zichtlijnen. De landschappelijke draagkracht voor het opwekken van windenergie is hierdoor relatief beperkt: grote windturbines kunnen immers de zichtlijnen onderbreken. Door kleinere turbines te plaatsen bij boerenerven wordt verwacht dat ze opgaan in de 'ruimtelijke ervaring' van deze erven. Daarnaast zal ook de draagkracht bepaald moeten worden op andere lokale en culturele afwegingen. Echter zal de potentie van kleinere turbines beperkt zijn.

In het plan van aanpak van de Concept RES is beschreven hoe we in de regio tot een uitvoeringsprogramma komen. Oftewel wat is er nodig om stappen te zetten richting duurzame elektriciteit, warmte en brandstoffen. En hoe zorgen we er samen voor dat kennis gedeeld wordt, mensen gehoord worden en beslissingen gedragen worden. Alle genoemde documenten samen vormen de concept RES die 1 oktober ingediend zal worden. Het concept wordt vervolgens in het jaar daarna een definitieve versie (RES 1.0). Na de zomer van 2021 wordt iedere 2 jaar de RES geoptimaliseerd.

Beoogd effect

Om de opwarming van de aarde, met alle gevolgen van dien, te beperken, is het nodig om de CO₂ uitstoot drastisch te beperken. Om dit te bereiken zijn ingrijpende maatregelen nodig, die de hele samenleving zullen betreffen. Met het opstellen van een RES worden de energiedoelstellingen van de regio beschreven, maar wordt ook gestreefd naar het verkrijgen van draagvlak in de maatschappij voor de benodigde maatregelen om de energietransitie te bewerkstelligen.

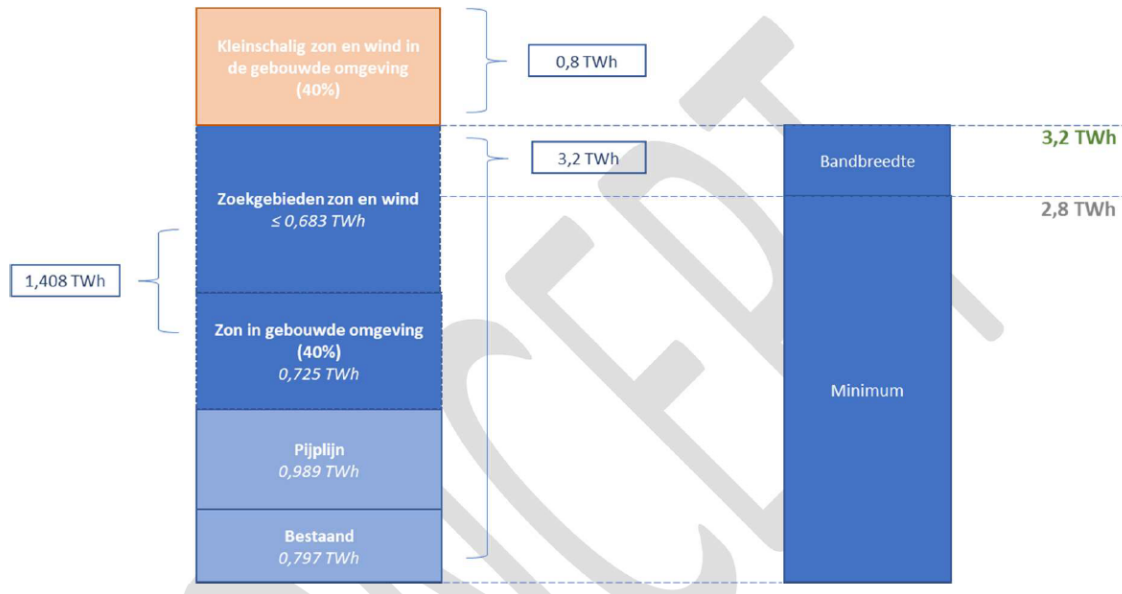
Met het nastreven van de regionale energiedoelstellingen wordt tevens een bijdrage geleverd aan het behalen van de lokale ambities op het gebied van de lokale energie strategie. In de lokale energiestrategie is expliciet benoemd dat Wassenaar de opwekking van energie regionaal oppakt.

Kader

- Klimaatakkoord Parijs (2015)
- Nationale Klimaatakkoord d.d. 28 juni 2019;
- Energieperspectief (sept 2019)
- Motie Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag (15 oktober 2019)

Het beoogd effect van de RES is als volgt:

- 1. Hernieuwbare elektriciteit:** de landelijk doelstelling voor de productie van hernieuwbare elektriciteit op land (excl. zon-pv < 15 kWp) in 2030 bedraagt 35 TWh. De regio MRDH heeft de ambitie om in 2030 een bijdrage te leveren in de bandbreedte van 2,8 – 3,2 TWh.

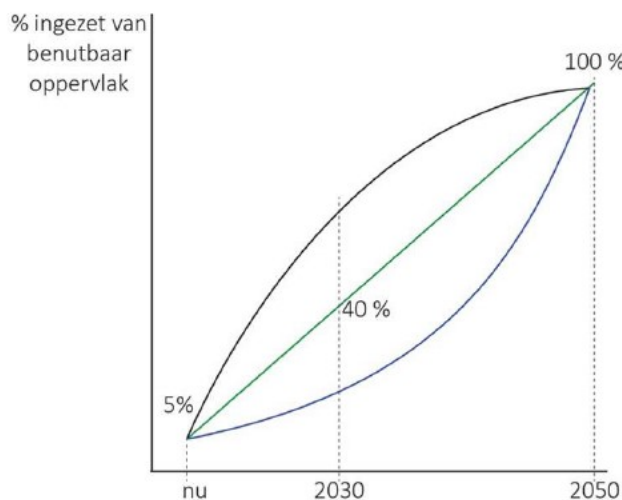
In Wassenaar zijn er beperkte mogelijkheden voor opwekking van hernieuwbare elektriciteit. Dit heeft te maken met veelal beschermde natuur, erfgoed, landgoederen en landschappen. Dit maakt het dorp tot een unieke plek waar we trots op zijn, maar gebiedt ook zorgvuldigheid in de inpassing van energieopwekking op Wassenaars grondgebied.

De gemeente Wassenaar neemt ook haar rol in de energieopwekking en stimuleert daarin reeds kleinschalige opwekking o.m. via de klimaattafel. In het kader van de RES zijn er ook mogelijkheden om een eigen bijdrage leveren in de vorm van: grootschalige pv op daken (>15 kWp) en grootschalige productie van zon en wind. De gemeente Wassenaar wil de mogelijkheden hiertoe verder onderzoeken.

Beide opties zullen in het kort besproken worden.

Grootschalige pv op daken (>15 kWp)

De regio Rotterdam Den Haag heeft de ambitie om in 2030, 40% van de gebouwde omgeving te voorzien van grootschalige pv (installaties >15 kWp). De ontwikkeling kan via verschillende paden lopen. De eerste is nu een snelle ontwikkeling en opschaling die vervolgens afvlakt of de tweede is langzame ontwikkeling, leren en een eindsprint maken naar 2050, zie het figuur hieronder. Elke gemeente zal zijn eigen pad volgen om als regio gemiddeld aan de doelstelling te komen van 40% (0,8 TWh) in 2030.

Grootschalige productie van zon en wind.

In het Energieperspectief 2050 is gewerkt met een reeks ruimtelijk-energetische ontwerpprincipes: combinaties van energieproductie en landschapskenmerken. Deze ontwerpprincipes zijn modelmatig doorgerekend en voor elk principe is een bestuurlijke ambitie geformuleerd. In het voorjaar van 2020 zijn deze ontwerpprincipes in verbinding gebracht met het landschap, waardoor verhaallijnen ontstonden. In iedere verhaallijn zijn kansrijke gebieden gemarkeerd.

Om deze inzet daadwerkelijk te kunnen effectueren, is meer onderzoek nodig. Het realiseren van bijvoorbeeld een zonneveld vraagt om een integrale afweging in een gebied – er spelen ongetwijfeld meer opgaven op die locatie. Om deze afweging goed te maken, en zodoende tot realisatie over te gaan, is bovendien samenwerking nodig tussen meerdere partijen. Hiertoe zijn zeven zoekgebieden gedefinieerd. Deze zijn bedoeld om de samenwerking te organiseren op een kleinere schaal en in een herkenbaar gebied.

In Wassenaar zijn twee zoekgebieden:

2. Zoekgebied A4-zone: zonne-energie en deels wind. Dit zoekgebied omvat de zone langs de A4 tussen Albrandswaard in het zuiden en Wassenaar in het noorden. Hiertussen liggen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Delft, Midden-Delfland en Schiedam. In dit gebied liggen veel kansrijke gebieden, die zijn gevormd vanuit de verhaallijn infrastructuur, zoals zonne-energieprojecten op geluidsschermen en in knooppunten.

7. Zoekgebied 'overig': zonne- en windenergie. Verspreid over de regio ligt het zoekgebied 'overig', met daarin kansen voor zon en wind. Deze liggen vooral in open landschap en natuur. Een goede inpassing in het landschap is hiermee essentieel om de natuurwaarden te behouden, of zelfs te versterken.

De haalbaarheid van inzet in deze zoekgebieden moet gedaan worden in samenspraak met alle stakeholders in deze zoekgebieden. Dit zal verder gedaan worden in uitwerking naar RES 1.0. Uitgangspunt is dat haalbaarheid gedaan wordt naar de draagkracht.

Hernieuwbare warmte: in de regio MRDH is een twee keer zoveel aan hernieuwbare warmte (o.a. geothermie, restwarmte, etc.) aanwezig dan de warmtevraag in de gebouwde omgeving. De doelstelling van de RES is daarom om maximaal gebruik te maken van deze hernieuwbare warmte i.p.v. elektrificeren van de woningen en bijbehorende warmte-opwekking. Hiermee wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare hernieuwbare warmte en kan verzwaring van het elektriciteitsnet vermeden worden. Dit zal alleen mogelijk zijn als de condities waaronder de financiële haalbaarheid, business case en bewoners dit toelaten. De transitievisie warmte zal hier meer duidelijkheid over gaan geven of dit een mogelijkheid is voor de gemeente Wassenaar. Wassenaar heeft geen restwarmte beschikbaar. Wel is met de beschikbare kennis van nu bekend dat geothermie in potentie interessant kan zijn in Wassenaar Zuid. Geothermie kenmerkt zich door de grote warmtecapaciteit van een bron. Dit betekent ook dat er grote afname zal moeten zijn. Momenteel is deze afzet niet beschikbaar in Wassenaar. Eventueel kan in de toekomst wel deze vraag komen in combinatie met afzetmogelijkheden in Den Haag.

Biobrandstoffen: in de concept RES is de productie van biobrandstoffen afgebakend op het gebruik van biomassa-residuen uit de eigen regio. Met het huidige aanbod en productietechnologieën is dit beperkt tot de productie van groen gas en waterstof. De gemeente Wassenaar heeft veel biomassa-residuen dat eventueel al gebruikt wordt of in de toekomst gebruikt kan gaan worden. In de regio zijn een aantal groen gas productie installaties in de planning. Momenteel niet in de gemeente Wassenaar. De productie van waterstof en dan met name van groene waterstof door middel van hernieuwbare elektriciteit is nihil voor 2030. Wel wordt onderzocht naar mogelijke toepassingen van waterstof in de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving. De provincie Zuid Holland is trekker van deze ontwikkelingen.

Besluit college

Nederland is opgedeeld in 30 energieregio's of RES-regio's. Elk van deze regio's heeft de taak om een Regionale Energiestrategie (RES) op te stellen. De RES is een document waarin tot 2030 (met een doorkijk naar 2050) de opgaven voor duurzame elektriciteit opwek en de opgaven voor de gebouwde omgeving (energiebesparing en warmte) zijn uitgewerkt. Duurzame mobiliteit, landgebruik of landbouw kunnen ook opgenomen worden, maar zijn niet verplicht. Binnen de regio's werken de gemeente, provincie en het waterschap samen met stakeholders om te komen tot een RES.

Wassenaar heeft het regionale Energieperspectief vastgesteld en ondertekend. Dit vormt het uitgangspunt voor de concept RES.

Het college heeft besloten de Concept RES vast te stellen. Het vaststellen van de Concept-RES is een bevoegdheid van het College, waar de vaststelling van de RES 1.0 een bevoegdheid van de gemeenteraad is. Deze procedures zijn vastgelegd in de handreiking RES van het Nationaal Programma (NP) RES als uitwerking van het Klimaatakkoord. De stuurgroep RES moet de Concept-RES namens de regiogemeenten tijdig aanbieden aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Rijk. De deadline hiervoor is 1 oktober 2020. Bestuurlijk is in regionaal afgesproken en nogmaals bekrachtigd dat de vaststelling door de colleges voor 1 juni moet plaatsvinden. De concept-RES draagt bij aan het bereiken van de lokale ambities voor duurzaamheid van het coalitieakkoord en de lokale energiestrategie.

Wensen en bedenkingenprocedure raad

Het college vindt het belangrijk dat de raad in de gelegenheid wordt gesteld haar wensen en bedenkingen op de concept RES te kunnen geven. Na besluit van het college kan met het vrijgeven van de concept RES kan de raad zich hierop voorbereiden. De input van de gemeenteraden op deze concept RES is van wezenlijk belang. Het geeft de mogelijkheid om de ingeslagen koers te ondersteunen en/of aandachtspunten mee te geven voor de RES 1.0. Dit sluit aan bij de eerdere behandeling van het Energieperspectief 2050 welke vorig jaar door de raad is voorzien van een motie. In de aanloop naar de deadline van 1 oktober zal in de commissie van 31 augustus en in de raadsvergadering van 14 september behandeling van de wensen en bedenkingen plaatsvinden. Het college zal hiervoor een ontwerpzienswijze aan de raad aanbieden.

Het concept RES is een goede basis voor de verdere uitwerking naar de 1.0 versie. Wel moet als

kanttekening geplaatst worden dat tussen het concept en de 1.0 versie is het concept onderhevig aan invloeden van de doorrekening van PBL, wensen en bedenkingen van alle raden, waterschappen en algemene besturen.

Inwonerparticipatie

Voor het opstellen van de RES worden gemeenten en regionale maatschappelijke organisaties intensief betrokken. Tot nog toe was het vooral een participatieproces van (semi)professionals en regionale stakeholders over technische en economische zaken. De volgende stap is het actief betrekken van inwoners, als eerste via de klimaattafel voorafgaand aan de wensen- en bedenkingenprocedure van de raad.

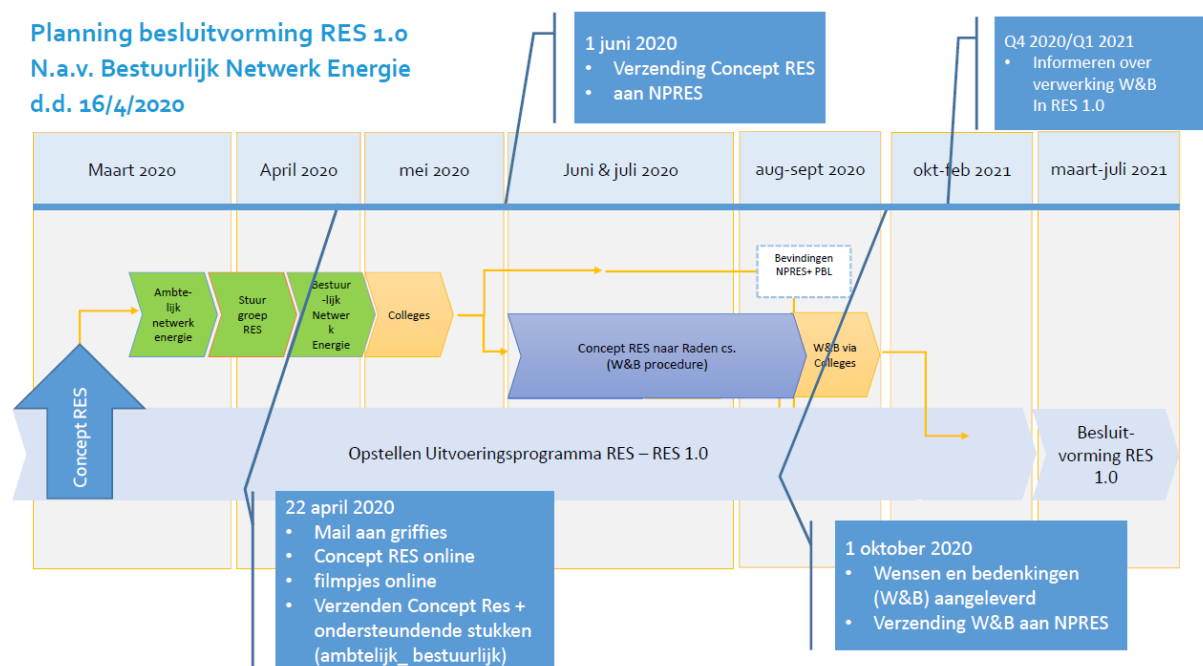
Om begrip en draagvlak verder te bevorderen is het nodig om af te stemmen met meer bewoners en een bredere groep stakeholders met zeer diverse achtergronden. Zwaartepunt van deze participatie komt te liggen in de uitwerking van de Concept RES naar de RES 1.0. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat vooraf helder moet zijn wat al vast staat en waarop invloed mogelijk is. Stakeholders moeten actief worden benaderd en expliciet worden uitgenodigd voor raadpleging. Als voorlopers in Wassenaar zijn dat de initiatiefnemers van de Klimaattafel, aangevuld met een bredere groep stakeholders met diverse achtergronden zodat ze samen een goede weerspiegeling van de diversiteit vormen van de Wassenaaarse samenleving.

De algemene communicatieaanpak richt zich op een brede groep Wassenaaarders en moet bijdragen aan het tot stand brengen van samenwerking, participatie, kennisdeling, verbondenheid en vertrouwen. In eerste instantie gaan we breed informeren over datgene wat al ontwikkeld is. Ten tweede werken we aan bewustwording, gezamenlijk steeds meer begrijpen welke impact duurzame energieopwekking heeft voor de woon- en leefomgeving.

De Concept RES sluit aan bij de doelstellingen van de lokale energiestrategie (LES) en daarbinnen de Transitievisie Warmte. In de communicatieboodschap brengen we deze samenhang zo helder mogelijk in beeld. Probleem in de boodschap is dat het lastig is om concreet in te gaan op de kosten en baten, terwijl de vraag naar betaalbaarheid bij bewoners sterk leeft en groeit. Aanpak is om deze onzekerheid te noemen en hierbij zo concreet mogelijk aan te geven wanneer er wel duidelijkheid zal komen. Andere bouwsteen is het schetsen van een realistisch tijdpad voor de besluitvorming. We leggen uit wie wanneer aan zet is en wie uiteindelijk het besluit zal nemen.

Bij de inzet van communicatiemiddelen wordt gebruik gemaakt van landelijk en regionaal aanbod, aangevuld met 'eigen' middelen via de bestaande kanalen. Alle communicatiemiddelen moeten voldoen aan de voorwaarden die regionaal zijn afgesproken: begrijpelijk, laagdrempelig en doelgroepgericht.

Van Concept RES naar definitieve RES 1.0

Het opstellen van de RES is een omvangrijk meerjarenplan en een proces van lange adem. De Concept RES is met nadruk een concept. Alle gemeentelijke colleges en raden, en tevens Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten (Provincie) en de hoogheemraden/ Verenigde Vergadering (waterschap) besluiten in deze periode over het document en maken hun wensen- en bedenkingen kenbaar.

Deze aangedragen wensen en bedenkingen worden meegenomen bij het opstellen van de RES 1.0. De concept-RES wordt voor doorrekening aangeboden aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat rond 1 oktober 2020 haar reactie zal geven. Op basis hiervan kan het bod door de regio worden aangepast, waarna de besluitvorming over de RES 1.0 in de maanden maart-juli 2021 zal plaatsvinden. De definitieve versie van de RES 1.0 dient uiteindelijk voor 1 juli 2021 opgestuurd te worden aan het Nationaal Programma RES (NP RES), waarna elke twee jaar een herziening volgt.

Doordat de latere deadlines vanuit het NP RES zijn opgeschoven naar bovengenoemde data, biedt dit meer lucht voor een gedegen participatietraject in de fase van de Concept RES naar de RES 1.0.

Naar een lokale doorvertaling op maat voor Wassenaar

De doelstellingen en ambities uit de RES 1.0 worden onderdeel van de Lokale Energiestrategie (LES). Daarnaast zal de gemeente zich richten op het verduurzamen van de gebouwde omgeving, welke opgenomen wordt in de Transitievisie Warmte (TVW). Onderdeel hiervan is de aardgasloze hernieuwbare verwarming van de gebouwde omgeving, inclusief het bijbehorende elektriciteits- en warmteverbruik. De RES 1.0 zal na vaststelling als input dienen voor de verdere uitvoering van de LES en de TVW.

Deze processen zijn lokaal van aard en hebben daarmee ook voor het lokale communicatie- en participatietraject richting inwoners en betrokkenen. De gemeente organiseert het communicatie- en participatietraject op twee niveaus: indirect via de gemeenteraad en direct via contacten met de samenleving. De insteek in deze is om inwoners zo goed mogelijk te informeren en hierbij vooral ook ruimte te bieden voor eigen inbreng. We kunnen het als gemeente niet alleen en verwelkomen in die hoedanigheid dan ook initiatieven uit de samenleving.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. H.I.P. Oppatja,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.